

7. Ægteskabstilbuddet

Edel'e sad uden for den lille træhytte og ventede på Jafet. I baggrunden kunne hun høre deres lille søn ligge i vuggen og pludre. Et år var han ved at være, hun glædede sig sådan til, at han begyndte at tale. Eva var for længst begyndt. Eva gik og løb også allerede. Gomer kravlede knap nok, og når han endelig forsøgte sig, krabbede han sig nærmest af sted.

Som hun sad der på den lille bænk foran huset, så hun Noa komme gående. Det var der for så vidt ikke noget usædvanligt i, de boede så tæt på hinanden, men denne formiddag havde han kurs lige imod hende. Det var virkelig højst usædvanligt. Undertiden tvivlede hun på, om han overhovedet anede, at hun eksisterede. Vel, det gjorde han naturligvis, han var også glad for at have hende som svigerdatter, det havde han endda sagt, men det var, som om den gamle, ranke mand blev forlegen, når han var sammen med sine svigerdøtre, som om han lige skulle tage sig ekstra sammen. Hun tolkede det således: Noa var genert. Seks hundrede år og stadig genert. Hvis det ikke var sødt, så vidste hun ikke, hvad der var det.

Edel'e nærrede en særlig ømhed for Noa. Hun vidste, hvad han havde været igennem, før Gud endelig greb ind. I mange år havde han ry for at være mere eller mindre sindsforvirret, en sær og gammel og modbydelig mand, som krampagtigt kæmpede imod udviklingen og gudsyndelsen, men dette på en underlig

selvretfærdig og pågående måde, som gjorde det uudholdeligt for almindelige mennesker at være sammen med ham.

Det havde betydet store tab. Han havde mistet sine karrieremuligheder i templet allerede i en tidlig alder. Han havde mistet sit gode navn og rygte. Folk kunne ikke holde ham ud. De sagde til ham: "Hvorfor kan du ikke bare holde kæft, Noa, og lade os leve i fred?" Men han kunne ikke tie stille. Det, han havde på hjerte, var for vigtigt. Og til sidst spærrede de ham inde. Efter den dag på tempelpladsen havde de spærret ham inde og anklaget ham for ulovlig indtrængen på privat område, for gudsbespottelse og for at forstyrre den offentlige ro og orden. Kun Kams indflydelse og stædige insistensen på, at hans far aldrig havde haft onde hensigter, fik ordensmagten til at slippe ham fri efter en nat i fængslet. Den bøde, Noa var endt op med at få, havde været så stor, at han aldrig nogensinde ville have haft mulighed for at betale den.

Nødvendigt blev det heller ikke. Noa havde betalt, hvad han kunne, alt imens Kam på sin fars vegne havde anket dommen. Kam havde bedt om udsættelse, havde bedt om erklæringer, havde indkaldt vidner, stædigt havde han udskudt dagen for den endelige og uretfærdige betaling, som én gang for alle skulle lukke munden på Noa – ja, og så kom tiden, hvor først dyrene og derefter den lille familie gik ind i arken.

Så kom vandet. Bagefter var der ingen at betale til.

Alle de advarsler, og dog ville ingen høre! "Jorden går under," havde han sagt, og folk havde svaret Ja ja, Noa, gamle ja, det siger du jo, skål!

Nu denne formiddag stak Gomer pludselig i et hyl. Edel'e sprang op og gik ind til ham. Han havde rejst sig og var faretruende tæt på at falde ud af vuggen. Hun skulle altså snart have Jafet til at lave den børneseng.

“Edel’e,” lød det henne fra døren. Så en lille pause og den gamle mands glade stemme. “Er det min lille Gomer. Må jeg holde ham?”

Edel’e gik hen til Noa og rakte ham den lille dreng. Noa tog ham i sine arme, og Edel’e kunne ikke lade være med at undre sig over dette syn. Denne gamle, sære og på én gang modige og lidt generte mand smeltede fuldstændig ved synet af sine børnebørn. Han sagde mærkelige lyde, lavede ansigter, han lo og teede sig i det hele taget som en nyforelsket.

Edel’e sagde: “Jafet er sammen med de andre ... *dreng*e, er det ikke det, I kalder dem?”

Noa nikkede fraværende, han havde kun øje for den lille.

Efter nogen tid sagde Edel’e: “Ville du noget særligt?”

Det varede lidt, før det gik op for Noa, at det var ham, der blev talt til. “Åh, undskyld, du må hellere tage ham igen, jeg kan ikke koncentrere mig.” Han rakte Gomer tilbage igen. “Forstår du, det er sådan set dig, jeg vil tale med. Bagefter taler jeg med de andre piger. Emzara er allerede i gang med forberedelserne ...”

Han mistede tråden, fordi Gomer udstødte et højt hvin, rime-ligvis for at beholde sin farfars interesse.

“Forberedelserne?”

“Ja, forberedelserne. Emzara og jeg flytter. Der er denne her-sens dal ... Jamen, du *er* da en kvik lille fyr, ja det er du! ... Vandet er sunket så meget, og der er denne dal, hvor vi ... hvor jeg gerne vil i gang med at dyrke jorden. I kan blive her, hvis I vil, det er jo meningen, at vi skal fordele os, der er plads nok, ved du, og Gud har ligefrem velsignet os og sagt, at vi bare skal brede os det bedste, vi har lært. Det, skulle man tro, er let for os mennesker, ikke sandt? ... Øj, nogle ansigter du kan lave, og sikke nogle muskler du har, ja, jeg har set dig, skal du kildes på hagen? ... Altså, vi flytter, og Emzara mente, at det ikke nyt-

tede at sætte mig til at pakke tingene ned, og at det heller ikke nyttede noget at fortælle det til drengene først, eftersom de har alt muligt andet i hovedet, så ... Okay, okay, så kom tilbage til farfar her, må jeg tage ham?”

Edel'e stod et øjeblik og så på sin svigerfar. Så, pludselig, kom hun til at le. “Du har en skør farfar, Gomer,” sagde hun til sin søn.

“Det er du ikke den første, der siger,” sagde Noa.

“Det var ikke sådan ment,” sagde Edel'e.

“Jeg ved godt, hvordan det var ment. Tænk over det, vil du? Vil I? Tal med Jafet om det. Den gamle derovre og jeg har længe talt om det, og vi bestemte os for en måned siden. Vi ville bare vente med at sige noget ... Må jeg tage ham med? Har han fået mad?”

Edel'e lo igen. “Tag ham bare,” sagde hun, “jeg kommer om lidt.”

Omtrent en tiendedel af verden var hendes. Det var meget mere, end hun nogensinde havde drømt om. Det var naturligvis mere, end *noget* menneske nogensinde kunne drømme om, men for Edel'e var der en særlig ironi forbundet med tanken.

Dengang hun mødte Jafet, havde hun tænkt, at hun ville blive lykkelig, hvis hun blot fik sig et trygt sted at sove. Lige så rige nogle mennesker kunne være i byerne langs Pishon, især i guldjægerens områder, lige så fattige kunne mennesker være kun få dagsrejser borte. Det var ikke, fordi de rige ikke kendte til den megen fattigdom, nej, undertiden morede de sig ligefrem over den og pralede med, hvor meget guld de havde tilranet sig på de fattige graveres bekostning. Sådan hed det sig i hvert fald i den lille landsby, hvor hun var vokset op. Landsbyen havde vist aldrig fået noget navn – og det havde den, tænkte hun nu, nok heller ikke fortjent. Det var nemlig ikke, fordi de fattige bønder og håndværkere og guldgravere, der boede der, var mindre

grådige end guldjægerne; de havde bare aldrig haft de samme muligheder for at jage guld og efterfølgende omgive sig med den luksus, som trodsede enhver beskrivelse, og som både frie, desperate daglejere og egentlige slaver måtte arbejde hårdt for at opretholde.

Jage – det var det rette ord. Guldet blev ganske vist gravet op, noget blev siet nede ved floden, men i sidste ende stod guldjægerne med det. Nogle afleverede det frivilligt mod at få nogle få procenter, andre fik det frarøvet, allerede mens de stod og beundrede det for første gang, og andre igen flygtede, undertiden med så store mængder, at de siden kunne etablere sig som en af disse tyranner.

Det var, som om guldet gjorde noget ved de mennesker, det kom i hænderne på. Edel'e havde haft en kæreste, en nabo, som var draget ud for at grave, og da han siden vendte hjem, lige så fattig og pjaltet som før afrejsen, var han tom i blikket, uforholdsmæssig grov og ligeglad med andre mennesker, og han havde tabt interessen for hende. Han havde kun været borte en måned.

På en eller anden måde havde guldjægerne allieret sig med kæmperne. Dette sørgede de naturligvis for, at alle vidste, for det gav dem en slags naturlig beskyttelse. Kæmperne, som ellers holdt til i bjergene, så man sig meget nødig uvenner med. Selv havde hun aldrig mødt nogen kæmpe, alligevel havde de fundet vej til hendes mareridt.

Edel'e var datter af et ganske almindeligt ægtepar. Skulle man pege på en særlig detalje i opvæksten, måtte det være, at det kun var hendes mors andet og hendes fars tredje ægteskab. De var trods alt næsten to hundrede år begge to, da de fik hende. Tre år senere gik de da også fra hinanden, men alligevel: Det tjente dem begge til ære at have så få brudte forhold bag sig og trods alt at have været så udholdende i hendes tid. De fleste af deres

andre børn var allerede flyttet for længst. Der var kun tre ældre brødre, som faderen tog med sig. Edel'e var der til gengæld store skænderier om, for hvem skulle have hende? Hendes far mente ikke, at han havde råd, og hendes mor syntes ikke, at hun ville belemre sin nye elsker og kommende *mand* – hun lagde tryk på dette ord, Edel'e huskede det endnu, og hun huskede endnu smerten i sin fars øjne – med et lille barn.

Hun var endt hos sin far. I næsten fem år levede han alene, så giftede han sig igen. Efter endnu tre år giftede han sig igen og havde dermed to hustruer. Hvordan de fandt ud af det sammen de tre, kunne Edel'e ikke rigtig blive klog på, men det lod til at fungere ... i hvert fald indtil vandet kom og rev dem alle i døden.

For Edel'e var disse tidlige traumer i livet stadig fuldstændig friske ikke bare i hukommelsen, men også i hele følelsesapparatet. Hun kunne endnu mærke hårene rejse sig i nakken, da hendes mor sagde, at hun flyttede, hun havde stadig denne tyngende knude af ubehag, når hun tænkte på sin far og hans besynderlige ægteskab med to kvinder samtidig. Hun kunne ikke lade være med at tolke det lidt som et svar til Edel'es mor: Okay, du skred, men så tager jeg bare en ny kone, nej, jeg tager to, det er også meget bedre!

Ualmindeligt var det dog langt fra. Det var efterhånden kun ude på landet, at man gjorde sig den ulejlighed at blive skilt, før man giftede sig på ny. Efter hvad hun hørte, var det almindeligt i de større byer – ikke mindst i Den Gamle By – at man ikke gad ulejlige sig med den slags bagateller. Ægtepagten gjaldt, indtil man besluttede, at den ikke skulle gælde mere. Og alle havde alligevel elskere ved siden af ægteskabet. Det gav, som det hed, krydderi i ægteskaberne, som ellers ville dø ud på grund af kedsomhed.

Edel'e gik imidlertid og rugede over alt dette. Udadtil sagde hun ikke meget. Hun følte sig som en ting, en besværlig ting, der var i vejen. Hun havde jo hørt sin mor og far diskutere, hvem der skulle have alt besværet med hende, og siden hørte hun også sin far sige andre og endnu mere sårende ting. De var alle skuespillere, og skønt hun var tiltænkt den allermindste rolle overhovedet, klarede hun det ikke særlig godt. Hun forsøgte at undgå andre menneskers opmærksomhed, alligevel kom hun gang på gang for skade at komme med en træffende bemærkning eller ligefrem gøre præcis det modsatte af det, der forventedes af hende.

Så da Jafet pludselig en dag henvendte sig på gården og spurgte hendes far, om han måtte få hans datter, så faderen forundret på den unge mand.

“Vil du have Edel'e?”

“Ja.”

“Hvad vil du dog med hende?”

“Øh ...”

“Du ligner en bonderøv!”

“Tak,” sagde Jafet.

“Du ser også fattig ud.”

“Det kan jeg ikke nægte.”

“Er din far rig?”

“Det var han engang. Nu er han fattig.”

“Det lyder ikke særlig betryggende.”

“Min far *var* faktisk meget rig engang, men så ... Du ved, han er en slags profet og ...”

“Ja, de tjener godt.”

“Ikke min far.”

“Så må han være en dårlig profet.”

“Det er der nok også mange, der synes.”

“Drikker du?”

“Skal jeg svare ærligt?” spurgte Jafet.

“Selvfølgelig skal du svare ærligt. Drikker du?”

“Lidt for meget,” sagde Jafet.

“Udmærket, hun er din. Tag hende med det samme.”

Edel'e havde naturligvis ikke hørt denne ordveksling, eller i hvert fald ikke hele ordvekslingen. Hun hørte det allersidste og tænkte, ikke som nogen affekttanke, ikke i trods, ikke af desperation, men som en kold konstatering slog det hende, at hvis han var en skid, ham Jafet, så ville hun tage sit eget liv. Dramatisk måske, men der var så mange, der døde for egen hånd. Så havde man da endelig fred. Og hvem skulle savne hende?

Hun blev kaldt hen til sin far, og han meddelte hende, at der var en mand, der havde friet til hende, og hun spurgte ham, om det var kutyme, at man sådan bare gav sin datter væk til en vildfremmed.

“Han er ikke fremmed, jeg kender hans far.”

“Hvem er det?” spurgte Edel'e.

“Noa hedder han. En gammel mand. Jeg kender ham fra min egen barndom. Han kunne fortælle de mest utrolige historier om, hvordan verden blev skabt, og hvorfor alting er forbandet hårdt, men det kan du selv spørge ham om. Han har været gift med den samme kvinde i flere hundrede år, hvad giver du?”

“Og du synes, jeg skal gifte mig med hans søn?”

“Jeg har allerede sagt ja. Pak dine ting. Jafet – han hedder Jafet, sikke et navn, hvad? – han kommer tilbage om en måned efter dig.”

Og dermed var den sag afgjort. Edel'e forsøgte at overbevise sig selv om, at det var, fordi han var ved at græde, at han handlede på denne måde. Men det var ikke nemt; hendes far var vist kun glad for, at der endelig var en ung mand, som ville have den

datter, han ellers aldrig havde regnet med at slippe af med. Jafet derimod mente at vide, at hendes far var en skiderik, som burde passe bedre på sin datter.

“Tænk, han overlod dig til mig, den sjover!” sagde han engang i arken. “Så uansvarlig har ingen far ret til at være.”

“Og dog viste det sig at være det eneste rigtige at gøre,” sagde hun.

“Det var ikke til at forudse. I øvrigt måtte du så grueligt meget igennem.”

“*Måtte* igennem?” drillede hun. “Det er da overhovedet ikke ovre endnu.”

“Du trænger vist til at få vasket din beskidte mund,” sagde han som indledning til endnu en af disse pudekampe, som de øvrige på båden efterhånden var godt trætte af, men som Noa blev ved med at insistere på, at de skulle finde sig i. De måtte jo forstå, sagde han, at Jafet og Edel’e trods flere årtiers ægteskab først skulle til at lære hinanden at kende, og når man var nyforelsket og så videre ...

Edel’e havde dog meget tidligt indset, at Jafet var den rigtige for hende. Om natten, mens hun lå og forsøgte at forlige sig med tanken om, at hun skulle giftes med denne ukendte Jafet, hørte hun pludselig noget pusle ved vinduet. Hun rejste sig og så ud. Lige ud på Jafet, som havde gjort klar til at kaste endnu en håndfuld grus imod ruden.

Hun åbnede vinduet og ventede, til han langt om længe fik taget sig sammen til at sige noget. Og da han endelig talte, var det ikke de heldigste formuleringer, han fik frem.

“Jeg har gået og luret på dig,” sagde han, men rettede det så til: “Altså, jeg arbejder lige her i nærheden, hos en der hedder Tilma, et stort skrummel af en ...”

“Jeg ved udmærket, hvem Tilma er,” sagde hun.

“Åh nej,” sagde Jafet, “eller jeg mener: Nå da! Hør her, jeg har set dig så mange gange efterhånden, og du har aldrig set mig. Vi er gået forbi hinanden nede på markedet, og jeg har smilet til dig, og du har set lige igennem mig. Jeg har spekuleret over, om du overhovedet ser noget som helst. Jeg tænkte ... jeg mener ... Hør, hvad kender du egentlig til Tilma?”

“Hvad vil du, Jafet, Noas søn? Kan du fortælle historier ligesom din far?”

“Kender du min far?”

“Svar nu bare på mit spørgsmål.”

“Okay, jeg går igen, jeg skulle aldrig være kommet.”

Og han begyndte virkelig at gå, så hun kaldte ham tilbage:

“Hvad vil du egentlig? Jeg lå og sov.”

“Sov du virkelig? Hvis der var nogen, der havde friet til mig, ville jeg ikke kunne sove.” Indtil dette øjeblik havde han stået så langt borte og hun så langt inde i skyggen, at de kun lige havde kunnet ane omridset af hinanden. Nu trådte han et skridt frem og sagde: “Du kender mig ikke, og det gør din far heller ikke. Alligevel har han sagt ja til, at jeg må få dig. Skal jeg være ærlig, forstår jeg det ikke. Min mor sagde, at hvis jeg elsker dig, skal jeg gifte mig med dig, så enkelt er det, men jeg ved, at hun mener, at det i virkeligheden er mere kompliceret, jeg mener: Hvad med dig? Åh, nu vrøvler jeg igen! Hør her ...”

Men han sagde ikke mere, var gået fuldstændig i stå. En frø kvækkede, den stod lige ved siden af ham, så han fór sammen.

“Skal der ikke mere til at skræmme dig, Jafet? Hvad så, når Tilma kommer for at kræve mig?”

“Tilma? Gør han da det?”

“Det ved man aldrig.”

Jafet rystede på hovedet. “Jeg er et vrøvlehoved, jeg går igen.” Han begyndte at gå, mens han mumlede et “undskyld”. Så vendte

han sig pludselig om. Han stod lidt, som skulle han lige samle mod til at gå tilbage til hende.

“Jeg troede, du var ved at gå,” sagde hun.

Han vovede sig nogle skridt nærmere igen. “Jeg ville bare sige,” hviskede han, “at hvis du ikke vil have mig, så sender du bare bud til Noas hus, helt diskret. Så trækker jeg selv tilbuddet tilbage over for din far på en måde, der kun efterlader én tåbe i det her!”

“Og med tåbe mener du forhåbentlig dig selv.”

“Ja – og efter alt dette vrøvleri får jeg nok vanskeligt ved at overbevise dig om noget andet.”

“Burde jeg ikke lære dig lidt at kende først?” sagde hun. “Sådan gør man altså. Vi lærer hinanden at kende og ...”

“Nix,” sagde Jafet, “det skal være sådan her. Hvis jeg er alene sammen med dig, så forgriber jeg mig på dig. Nej, nu sagde jeg igen noget andet end det, jeg skulle have sagt. Slemme, slemme Jafet!”

Hun lo. “Det her bliver mere og mere mærkeligt. Men jeg møder dig vel, som du siger, på markedet og ...”

“... og i skoven og på vejene, og snart vil du indse, at jeg er der hele tiden og har været der hele tiden.”

Og mens disse ord langsomt bundfældede sig hos hende, forsvandt han ud i natten.